

Upptäck naturen!

Dela ut dessa kort – en på två elever. Fotona är tagna längs stigen vid Råån som går upp till naturreservatet Borgen. Låt eleverna läsa sina lappar och titta på bilderna. Det finns flera av varje kort så flera grupper kommer att få samma!

Börja promenera.

När någon grupp ser det som finns på bilden på deras kort så ropar hen och då stannar gruppen! Övriga grupper som har samma kort går också fram till den gruppen som uppmärksammat platsen.

Låt dem berätta om platsen utifrån informationen på kortet. Gör det som står på kortet!

Fortsätt!

Alternativt kan man dela ut korten till grupperna på valfri plats. Varje grupp får leta upp det som kortet handlar om. Sedan samlas man. Varje grupp får gå runt och visa vad de hittat och berätta om det.

Död ved

Död ved är gamla träd och grenar som får ligga kvar i skogen. Eftersom man ofta hugger ner och forslar bort träd nuförtiden finns inte så mycket död ved i de svenska skogarna! Mer behövs!

Det är en **viktigt** att låta döda träd ligga, eftersom tusentals arter är beroende av död ved. Många **rödlistade arter** gillar att leva på död ved, bl a över 500 insekter! Vad är en rödlistad art?

Död ved ökar **den biologiska mångfalden**. Ökad biologisk mångfald är ett av Sveriges 16 miljömål! Läs mera om miljömålen i skolan!

Hur **förmultnad** veden är och om den ligger i **solen eller skuggan** påverkar vilka arter som gillar att leva i den. **Ved som ligger i vattnet är också viktigt! Kan du se död ved i ån?**

Foto: V, Müller

Betesmark

Betesmarker är viktigt för den **biologiska mångfalden**! Många växter, svampar och djur trivs här.

Betningen håller marken öppen och då får växter som bara trivs i öppen mark en chans! Om marken slutar betas så växer det igen med buskar och högre örter.

Ett annat sätt att hålla marken öppen är slåtter – dvs att man slår gräset med en maskin eller med lie. Man kan få bidrag för att hålla mark öppen med betning eller slåtter. Det är för att locka folk att satsa på det!

Vissa växter har **skydd mot betning** som taggar (ex tistel), innehålla lite näring (veketåg) eller långa hår på bladen (ex gråfibbla). **Kan ni se några sådana växter här? Googla t ex tistel, veketåg och gråfibbla och se om ni hittar dem!**

Foto: V, Müller

Översvämmad mark

Förr så **svämmades mycket mark över** längs åar och bäckar vid snösmältning och under regniga delar av året. Eftersom man har rätat ut slingriga bäckar och lagt ner åar och bäckar i rör under marken så finns inte lika mycket mark längre som växlar om mellan att vara översvämmade och torra.

Vattenråden **gräver bort de branta kanterna** längs åar och bäckar så att vattnet kan svämma över ibland. Det kallas tvåstegsdiken. Det **minskar översvämningar** på åkrar, vägar och i hus, eftersom vattnet kan breda ut sig där när det regnar mycket.

Det ökar den **biologiska mångfalden**, eftersom växter som bara trivs på översvämmad mark kan växa där. Det **ökar reningen av vattnet**, eftersom vattnet stannar upp och lera sjunker ner till botten mm.

Håll utkik över översvämningsmarker längsmed ån! **Vem ser nästa översvämningsmark först?**

Foto: V, Müller

Rasbrant

En rasbrant är en **brant kant** där **jorden eroderar ner i ån**. När jorden hamnar i ån blir vattnet grumligt. Jorden gör att det blir **mera näring** i vattnet. Åns vatten rinner så småningom ut i havet. Då blir det mera näring i vattnet i havet och algerna växer till och blir många. Det kallas **algbloomning**.

Kungsfiskaren behöver branta grusbranter längs med ån för att gräva sitt bohål. Bohålet är en gång som grävs en meter rakt in i branten. Där lägger den lägger sina ägg. Den lever vid åar eftersom den äter fisk.

Vad är bäst? Att det är branta kanter eller inte vid ån? Diskutera!

Foto: V, Müller. Foto kungsfiskare v Pierre Dalous - Eget arbete, CC BY-SA 3.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=20701680>

Ihåliga träd

I gamla, ihåliga träd trivs småkryp, fåglar och **fladdermöss**.

Det finns 19 arter fladdermöss i Sverige. De är **fridlysta** precis som grodor, ormar och ödlor. På dagen sover de hängandes upp-och-ner i döda träd, på vindar eller i uthus. På vintern går de i dvala på samma ställen. De **jagar insekter med hjälp av ultraljud** – höga ljud som människan inte kan höra. De kan äta 1000 mygg i timmen!

Mustaschfladdermus, dvärgpipistrell och nordisk fladdermus bor gärna i våra hus! De äter skadegörande insekter i trädgårdar!

Googla **fladdermusguidning** Skåne och se när nästa guidning är!! På guidningar finns ofta en ultraljudsdetektor som sänker ljudet så att människor kan höra det!

Lyssna på nordisk fladdermus genom att skanna qr-koden!
Inspelning gjord med fladdermusdetektor.

Foto: V, Müller

Har du fått detta kort så kan du stanna gruppen när du vill - bara det finns grenar i närheten!!

Varje grupp ska **lägga en kvadrat av pinnar**. Kanterna ska vara lika långa som din underarm. Räkna **hur många arter** som finns i kvadraten. Vem har störst **biologisk mångfald** i sin kvadrat?

Lägg nu **en triangel** med lika långa sidor som kvadraten hade och räkna hur många arter du har! Vem har flest?

Ställ er i **en trekant** och diskutera varför biologisk mångfald är viktigt. Tips: när man räddar en hotad art genom att rädda miljön där den lever så räddar man samtidigt många andra arter som trivs där. Arter är beroende av varandra genom näringsvävar. Naturen ger oss ekosystemtjänster gratis som rening av vatten och luft.

Foto | Ljungblom

Stenar och grenar i ån

Där det finns **många olika livsmiljöer** trivs många olika djur- och växterarter.

Grenar, stenar och löv i ån gör att det blir mycket småkryp som trivs och hittar skydd. De blir mat till fiskar. **Städa inte ån för mycket!!** Det är också bra med porlande vatten. Då kommer det ner syre i vattnet och det trivs fisk och småkryp med!

Hur ser det ut i parkerna där ni bor eller i era trädgårdar? Är de bra för den biologiska mångfalden? Hur kan man göra dem bättre?

Foto: V, Müller

Lekplats för öring

Det är populärt att fiska öring i Skånes åar! För att fiska behöver man ett **fiskekort**. Det finns regler kring vilka storlekar på öring man får fiska upp.

Öring behöver grus med 1-5 cm stora stenar. Där gräver den ner sin rom under leken så att den inte flyter iväg. Att öringen leker betyder att den parar sig och lägger ägg.

När man förr har rensat bottnen i bäckar för att vattnet ska rinna snabbare så har ofta rensat bort gruset. Därför lägger man ut nytt lekgrus i bäckarna

Det måste vara **strömt**, annars lägger sig lera ovanpå äggen så att de kvävs. Där det växer **träd som skuggar** vid ån trivs öringen eftersom vattnet inte blir så varmt. Svalt vatten är mer syrerikt. Öringen behöver **mycket stenar och grenar** i vattnet – där trivs småkryp som öringen äter.

Foto: V, Müller